

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Matvælaráðuneyti
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík 10. janúar 2024

2312013SA FHS
Málalykill: 00.64

Efni: Frumvarp til laga um lagareldi

I. Inngangur

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda þann 6. desember 2023 (mál 256/2023), þar sem lögð eru fram drög að frumvarpi til laga um lagareldi. Markmið frumvarpsins er að skapa lagareldi á Íslandi skilyrði til verðmætasköpunar innan ramma sjálfbærrar nýtingar og með vistkerfisnálgun að leiðarljósi, miðað við þær upplýsingar sem finna má í samráðsgátt.

Í stefnumörkun sambandsins fyrir árin 2022-2026 kemur fram:

8.26 Mótuð verði heildstæð stefna um fiskeldismál og nýtingu strandsvæða í sátt við umhverfið og íbúa með beinni aðkomu sveitarfélaga. Fiskeldissjóður verði lagður niður og þess í stað fái sveitarfélög beina hlutdeild í auðlindagjaldi.

Sambandið telur fyrirbyggjandi frumvarp vera skref í rétta átt og í samræmi við stefnumörkun sambandsins. Þrátt fyrir það er nauðsynlegt að gera neðangreindar athugasemdir við efni frumvarpsins.

II. Umsögn

Samkvæmt 129. gr. sveitarstjórnarlaga ber að óska umsagnar Sambands íslenskra sveitarfélaga um fjárhagsleg áhrif frumvarpsins á sveitarfélög. Fyrir liggur að í frumvarpinu er gert ráð fyrir að þau sveitarfélög þar sem sjókvíaeldi er til staðar fái úthlutað fjármunum úr samfélagssjóði sjókvíaeldis sem komið er á fót með XIV. kafla frumvarpsins. Slík ráðstöfun er almennt til þess fallin að vera jákvæð fyrir fjárhag sveitarfélaga, en gert er ráð fyrir að fjárhæð sú sem renni í samfélagssjóð sjókvíaeldis hækki úr rúmlega 400 m.kr. árið 2025 og upp í rúmlega 1 milljarð árið 2028.

Þrátt fyrir að um jákvæða aðgerð sé að ræða í frumvarpinu er mikilvægt að framhaldið verði unnið í nánú samráði við þau sveitarfélög sem teljast eða munu teljast sjókvíaeldissveitarfélög. Einstök sveitarfélög geta ekki gert sér enn sem komið er grein fyrir því hversu háir fjármunir muni falla í skaut hvers sveitarfélags fyrir sig og er mikilvægt að sú reglugerð sem vísað er til í 6. mgr. 81. gr. verði unnin samhlíða þinglegri meðferð málsins, enda skal í henni fjalla um hvaða sveitarfélög teljist til sjókvíaeldisbyggða, málsmeðferð sjóðsins, útreikning úthlutunarfjár og skiptingu úthlutunarfjár milli sjókvíaeldisbyggða.

Samband íslenskra sveitarfélaga telur það frumvarp sem fyrir liggur framfaraskref í þeirri vegferð að treysta undirstöður lagareldis á Íslandi og búa til traust á þeirri starfsemi sem um ræðir, sem hefur verið til töluverðrar umræðu í fjölmiðlum og ljóst að skiptar skoðanir eru á starfseminni.

Þær skorður sem starfsemi sjókvíaeldis eru settar í frumvarpinu geta haft töluverð fjárhagsleg áhrif á afkomu sveitarfélaga. Sambandið leggur því áherslu á að auk umhverfislegra sjónarmiða og sjónarmiða um sjálfbærni þurfi markmið frumvarpsins að vera að leggja undirstöður að blómlegri atvinnugrein sem muni taka þátt í því að auka velsæld á Íslandi, með auknum útflutningstekjum. Það hefur jafnframt sýnt sig að þessi starfsemi hefur haft jákvæð áhrif á þau sveitarfélög þar sem starfsemin á sér stað með auknum útsvarstekjum og fjölgun íbúa. Í allri reglusetningu gagnvart slíkum atvinnuvegi er mikilvægt að það eftirlit og þau viðurlög sem mælt er fyrir um valdi því ekki að það verði stöðnun í atvinnugreininni heldur verði henni gert kleift að byggjast upp með sjálfbærum hætti til framtíðar. Við ákvarðanatöku um gjaldtöku af greininni þarf því að taka mið af þeim sjónarmiðum.

Í frumvarpinu kemur fram að ákveðnar ákvarðanir séu teknar af ráðherra, en ekki kemur fram á hvaða grundvelli skuli taka slíkar ákvarðanir að öðru leyti. Dæmi um slíkar ákvarðanir er ákvörðun um á hvaða svæði skuli gera burðarþolmat skv. 1. mgr. 5. gr. laganna, hvenær og hversu mörgum smitvarnarsvæðum skuli úthlutað skv. 1. mgr. 24. gr. laganna. Mikilvægt er að allar slíkar ákvarðanir séu teknar í samræmi við ráðgjöf þeirra fagstofnana sem undir ráðherra heyra, Matvælastofnun eða Hafrannsóknarstofnun eftir atvikum. Traust og fagleg stjórnsýsla þarf að vera til staðar þegar ákvarðanir um grundvallarhagsmuni skv. lögnum eru teknar.

Í frumvarpinu er einnig að finna tilteknar heimildir til þess að skerða eða afturkalla leyfi til þess að iðka sjókvíaeldi. Mikilvægt er að slíkar reglur séu fyrirsjáanlegar fyrir þau fyrirtæki sem aðgerðir beinast gegn. Þær reglur mega ekki þrengja um of að atvinnugreininni og samkeppnishæfni hennar. Ef teknar eru ákvarðanir t.d. um að skerða lífmassa er jafnframt mikilvægt að fyrir liggji í lögnum hvernig viðkomandi leyfishafi geta fengið að auka lífmassa að nýju, en það virðist óljóst af frumvarpinu hvernig það skuli fara fram. Ákvarðanir um að minnka umsvif sjókvíaeldis í einstökum vatnshlotum geta haft veruleg áhrif á fjárhag sveitarfélaga og er af þeim sökum mikilvægt að slíkar ákvarðanir verði vel ígrundaðar og fyrirsjáanlegar fyrir þau fyrirtæki sem um ræðir. Ákvarðanir vegna brota gegn lögnum geta bæði verið beinar sektir en jafnframt takmörkun á leyfi til rekstrar. Í báðum tilvikum er um fjárhagslega hagsmuni að ræða og mikilvægt að það verði vel ígrundað ef beita þarf slíkum viðurlögum svo þau geri ekki rekstur sjókvíaeldis á einstökum svæðum óarðbæran sem valdi því að sjókvíaeldi geti lagst af vegna slíkra aðgerða.

III. Niðurlag

Samband íslenskra sveitarfélaga lýsir sig reiðubúið til frekara samstarfs og samráðs vegna vinnu við það frumvarp sem um ræðir. Um er að ræða grundvallarhagsmunamál þeirra landshluta þar sem sjókvíaeldi er til staðar þ.e. á

Aust- og Vestfjörðum. Ítrekað er að áframhaldandi samráð við viðkomandi sveitarfélög er forsenda þess að innleiðing laganna gangi vel fyrir sig.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Valgerður Rún Ben.

Valgerður Rún Benediktsdóttir
yfirlögfræðingur